OPPLAND BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

ÅRSMELDING 2021

Smart fôring i praksis

«Smart fôring» er de beste produktene på markedet, satt i system av våre dyktige fagfolk. Et nytt fôringsanlegg reduserer arbeidsmengden i fjøset. Kundene er selvsagt sikret god oppfølgingav våre dyktige servicefolk både under og etter montering.

Lely Vector
– markedets mest innovative fôringssystem. Lely Vector fylles ved hjelp av kran i Lely fôrkjøkken eller Serigstad Exact Feeder.

Serigstad Exactfeed
– rundballekutter med integrert magasin som automatiserer grovfôrhåndteringa.

BVL Stasjonær fullfôrblander
– vertikale kvalitetsblandere i størrelser fra 6,5 til 25 m³.

Takutfôring fra Fjøssystemer
– fleksibelt system for automatisk utfôring på én eller to sider på fôrbrettet. Kan leveres med applikasjon til mobiltelefon.

SMART FÔRING FJØSSYSTEMER

www.fjossystemer.no

NORGES SKIFORBUND — Fjøssystemer støtter kombinertlandslaget

FJØSSYSTEMER
Bonden og dyrenes førstevalg

Øst	Sør	Vest	Nordvest	Midt	Bygg
2634 Fåvang	3178 Våle	4365 Nærbø	6770 Nordfjordeid	7473 Trondheim	2634 Fåvang
Tlf. 61 28 35 00	Tlf. 33 30 69 61	Tlf. 51 43 39 60	Tlf. 57 86 25 05	Tlf. 72 89 41 00	Tlf. 61 28 35 00
ost@fjossystemer.no	sor@fjossystemer.no	vest@fjossystemer.no	nordvest@fjossystemer.no	midt@fjossystemer.no	bygg@fjossystemer.no

Innhold

Informasjon 2
Helsing frå styreleiar 3
Arbeidsåret 4
Fylkesstyret og fylkeskontor. 5
Medlemsfordeler: 6
Oversikt over lokallag og regionlag 31.12.21 7
Utvalg 8
Medlemsutvikling 11
Årsmøte 11
Forslag og vedtak årsmøte 2021: 13
Valg. 16
Jordbruksforhandlingene. 17
Landsmøte i NBS 29
Deltakelse møter og arrangementer. 31
Synlighet og profilering. 31
Møte med stortingsbenken til Oppland 33
Prosjekter. 37
Freda rovvilt 37
Andre aktiviteter-henvendelser og saker. 38
Resultat 2021 – Netto OBS uten prosjekt og fond 42
Balanse 2021 44
Revisjonsmerknad 46
Budsjett 2022 46

STØTT VÅRE ANNONSØRER. DE STØTTER OSS!

OPPLAND BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

Informasjon

Kontorsted:

Landbrukssenteret (Felleskjøpet), Lillehammer Adresse: Industrigt. 56, 2619 Lillehammer

Telefon:	*61 25 75 70*
Mobil:	*90 99 00 43*

E-post: oppland@smabrukarlaget.no
Hjemmeside: www.smabrukarlaget.no/oppland
Facebook: www.facebook.com/opplandbondeogsmabrukarlag/?ref=bookmarks

Bankgiro: 9365 12 04052
Org.nr: 971536950

Fylkessekretær: Kari Hanne Pavenstädt

Årsmelding blir lagt fram på årsmøtet 12.03.2022.

Med hilsen styret i Oppland Bonde- og Småbrukarlag

Randi Hasvoldseter, Hallvard Helland, Bjørn Rustestuen, Jarmund Øyen, Leif Arne Kvisberg og Niklas Grøterud

Forsidebilde:
Hallvard Helland

Helsing frå styreleiar

Mat er for dyrt. I eit av verdas rikaste land, der vi er i verdstoppen på kasting av klede, elektronikk og sikkert andre ting også, er maten for dyr. Vi brukar 11,8% av inntekta på mat, 10% på kultur og fritid.

Det er ikkje lenger mange nordmenn som har tilknytning til landbruket. Av 5,4 mill nordmenn er 38 000 aktive bønder. Fok flest veit ikkje kva det inneber å produsere mat. Arbeidet frå kua blir drektig til avkommet kan leverast til slakt. I ei verd der store areal kvart år blir øydelagt som matjord samstundes som matproduksjonen skal aukast er det nok likevel mange som ikkje evnar å forstå kva dette kan bety framover for matforsyninga her til lands. Sjølforsyningsgrad på under 40% er eit teoretisk tal og butikkane er fulle av alle slags matvarer. Kor mange nordmenn veit at vi har gjort oss avhengige av soya frå ca 2,1 mill daa berre i Brasil? At dette tilsvarar om lag ¼ av all fulldyrka jord i Norge?

Vi har eitt av verda viktigaste og mest uunværlege yrke. Utan mat er dei fleste av oss ubrukelege etter ein dag eller kanskje to. Likevel skal vi måtte kjempe for å unngå at næringa blir radert bort.

Vi må bli betre til å formidle kva bærekraftig matproduksjon inneber. Jordbruksoppgjeret handlar ikkje om kor mykje Norge skal bruke på å halde 38 000 av oss i «jobb». Det handlar om at det skal vera mat i butikken til oss alle også den dagen folk i andre verdsdelar treng maten si sjøl og ikkje sender avlinga til oss.

For å klare å formidle dette ut må vi dra i lag. Vi må bli sterkare som organisasjon og samarbeide med andre som arbeider med det same som oss. Det er når mange enkeltpersonar drar i ei retning og vil det same vi kan få endra ei retning. Bondeopprøret har vist kva få personar kan få til når det er engasjement, kunnskap og evne til å formidle. Tida er inne for å samle kreftene og engasjementet med eit mål om at når året er omme skal vi alle ha gjort eit bidrag til at fleire har skjønt samanhengen mellom og viktigheita av sjølberging, klimakamp og eit levande, norsk landbruk.

Mvh Hallvard Helland

Arbeidsåret

Det har vært avholdt 14 styremøter hvorav 9 elektroniske ved hjelp av Teams. Det har blitt behandlet 103 saker. Siste styremøte før sommeren ble holdt hos nestledere Inger Lise Sveum Aasbekken. I forkant av styremøte var styret på omvisning på slakteriet på Setton Gård som driver med hjorteoppdrett. Gjennom sommeren oppsto en situasjon der 6 av 9 styremedlemmer trakk seg fra sine verv. Det ble derfor satt ned et interimstyre i slutten av juli med påfølgende oppstartsmøte med nytt fulltallig styre i august. Fokus for styret i OBS etter sommerens hendelser har vært på å drifte organisasjonen fram til neste årsmøte.

Det har vært deltagelse i ulike samarbeidstiltak, prosjektsamarbeid og rådsutvalg. Partnerskap landbruk, både overbygging på ledernivå og arbeidsgruppe. Partnerskapet er i regi av fylkeskommunen og har som mål å samhandle om ulike tiltak innen landbruket. Innsamling av plast i regi av Skåppå. Rovvilt. Psykisk helse i landbruket, prosjekt i regi av Landbruksrådgivningen i Innlandet og ulike utmarkssaker i samarbeid med enkeltmedlemmer og lokallag. OBS er også representert i Landbruksråd Innlandet og på årsmøtet i Jordvernalliansen. Siden Hedmark og Oppland ble slått sammen til Innlandet, har vi i en del tilfeller delt på oppgavefordelingen mellom de to fylkeslagene. HBS er derfor representant for Bonde- og Småbrukarlaget i Jordvernalliansens arbeidsutvalg. OBS har også 2021 hatt representasjon i interne utvalg i NBS. Internt i OBS har det, i tillegg til arbeidsutvalg til styret, vært utvalg og arbeidsgrupper innenfor freda rovvilt og generelle utmarkssaker.

Terje Holen hadde i 2021 en 25% stilling i NBS som verveansvarlig og var engasjert av OBS i arbeidet med oppfølging av medlemmer med manglende betaling av medlemskontingenten. I tillegg har Terje Holen fulgt opp enkeltsaker på vegne av styret. Han har, gjennom året, skrevet en rekke leserinnlegg som har blitt publisert i lokalpresse under de to tidligere lederne Astrid Olstad og Randi Hasvoldseter sitt navn.

Prosjektet «sporhunder på freda rovvilt» ble ledet av Annette Jørstad. Dette ble overført til NBS sentralt fra januar 2021, og alle gjenstående midler ble overført NBS. OBS har ikke lenger noen direkte befatning med dette prosjektet.

Styremedlemmene har som tidligere år, hatt fadderansvar for lokallagene i OBS. Det meste av kontakten med lokallag har foregått med utveksling av epost og sms fra og til fylkeskontoret, og gjennom direkte kontakt med styrets leder. Intern informasjon har stort sett vært gjennom bruk av e-post, hjemmeside og sosiale medier. Det er holdt tre elektronisk informasjonsmøte med lokallagslederne, der i blant et temamøte om bruken av utmarka og et vedr. innspill til jordbruksforhandlingene. Ekstern informasjon har foregått gjennom OBS sin hjemmeside og facebookside. Fylkeslaget har gjennom året avgitt noen høringsuttalelser.

Fylkesstyret og fylkeskontor.

Fylkesstyret i perioden 20.03.21 fram til perioden medio juli bestod av:

Astrid Olstad – Leder
Inger Lise Sveum-Aasbekken– Nestleder
Jarmund Øyen
Ole Asmund Sylte
Vidar Hagen
Elin Marie Ulsaker
Mathea Storihle
Randi Hasvoldseter
Niklas Grøterud Ungdomsrepresentant

20.07.21 ble det nedsatt et foreløpig interimstyre bestående av:
Randi Hasvoldseter –leder
Bjørn Rustestuen
Jarmund Øyen
Niklas Grøterud

14. 08.21 ble interimstyret utvidet med vararepresentantene fra valget på årsmøtet 2020 og styret ble deretter å betrakte som et lovlig valgt styre. Inn i styret kom Hallvard Helland og Leif Arne Kvisberg.

Styret konstituert 14.08.21 fram til neste årsmøte:
Randi Hasvoldseter – leder
Hallvard Helland – nestleder
Jarmund Øyen
Bjørn Rustestuen
Leif Arne Kvisberg

Niklas Grøterud

25.01.22 ble det gjort rokeringer i styret.
Halvard Helland gikk da inn som fungerende leder/nestleder fram til årsmøtet 12.03.22

Annette Jørstad var fylkessekretær i januar 2021 og Kari Hanne Pavenstädt tiltrådte i stillingen fra 01.03.21. Elien Marie Ulsaker vikarierte på dugnasbasis i februar.

Medlemsfordeler:

- *Medlemmene i OBS har rabatt på sine forsikringer gjennom NBS sin avtale med Gjensidige Forsikring. Ny medlemsavtale ble inngått mellom NBS og Gjensidige våren 2020. Se forsikringsavtale her: https://www.gjensidige.no/naringsliv/kundeifordeler/organisasjonavtaler/norsk-bonde-og-smabrukarlag*
- *NBS har også advokatavtale med Advokatfirmaet Henriksen & Co. ANS. Når det gjelder muligheter for rimelige overnattinger har NBS avtale med P-hotell i Oslo, Bergen og Trondheim.*
- *30% rabatt på arbeidsklær, skalljakker, T-skjorter, verneutstyr, ullundertøy, regnsett, hørselvern, mm fra Wenaas.*
- *Har du spørsmål om økonomi og forsikring? Som medlem i Norsk Bonde- og Småbrukarlag kan du henvende deg til vår økonomirådgiver Svein Løken. Han er tilgjengelig på epost, samt på telefon hver mandag mellom kl. 20 og 22 og hver fredag mellom kl. 9 og 11.*
  Telefon: 900 42 883 Epost: sv.loken@gmail.com

Se hjemmesida til Norsk Bonde- og Småbrukarlag for å få informasjon om medlemsfordelene på følgende nettadresse:

https://www.smabrukarlaget.no/norsk-bonde-og-smabrukarlag/medlem/medlemsfordeler/

OBS har samarbeidsavtale med Ramirent hvor medlemmene får rabatt på leie av utstyr, og avtale med advokatfirmaet Thallaug ANS på Lillehammer. Medlemsnr. må oppgis ved henvendelse.

Oversikt over lokallag og regionlag 31.12.21

Lokallag:	*Fornavn*	*Etternavn*
Lesja/Dovre BS	*Karl*	*Øygard*
Skjåk BS	*Esben*	*Bjørnstad*
Lom BS	*Hallvard*	*Helland*
Vågå BS	*Live*	*Langøygard*
Nord-Fron BS	*Ole Petter*	*Berget*
Sør-Fron BS	*Jon Arild*	*Heggelihaugen*
Ringebu-Fåvang BS	*Thomas*	*Ødegård*
Øyer/Tretten BS	*Astrid*	*Olstad*
Gausdal BS	*Hallvard*	*Ellingsberg*
Fåberg BS	*Bjørn*	*Rønning*
Biri og Vardal BS	*Randi*	*Hasvoldseter*
Toten BS	*Per Idar*	*Vingebakken*
Hadeland BS	*Kristin*	*Madsen*
Søndre Land BS	*Inger Lise*	*Sveum Aasbekken*
Torpa og- Omland BS	*Bjørn*	*Rustestuen*
Etnedal BS	*Nils Arne*	*Sveen*
Nord Aurdal BS	*Tom*	*Myrheim*
Øystre Slidre BS	*Marit Helene*	*Bryhn-Svensen*
Vestre Slidre	*Knut*	*Rudi*
Vang BS	*Kjell Anders*	*Haugen*
Hedalen BS	*Torunn*	*Hagen Bolstad*
Region Gudbr.dal	*Ole Petter*	*Berget*
Region Valdres	*Anne Sælid*	*Hanslien*

Oppdatert oversikt finnes på
https://www.smabrukarlaget.no/oppland/arkiv/lokallag/

Det er et mål at alle lokallag skal avvikle sine årsmøter innen utgangen av november hvert år. For lokallag som ikke avvikler årsmøte og/eller ikke sender inn årsmeldingsskjema, tilbakeholdes refusjonsandelen både til lokallaget og fylkeslaget.

Utvalg

	Navn	Dato oppn.
For fylkeslaget:		
Regionalt bygdeutviklingsprogram, Innlandet *Vara:*	*Kristian Ekre* *Astrid Olstad til medio juli*	
Oppfølging handlingsplan for Gudbrandsdalslågen og sideelver *Rådet for landbruket* *Vara:*	*Eivind Bergseth, OBL* *Astrid Olstad, OBS til medio juli*	
Partnerskap Landbruk Innlandet. *Vara:*	*Astrid Olstad OBS til medio juli,* *Randi Hasvoldseter* *Ståle Støen HBS*	
Landbruksråd Innlandet Styringsgruppe *Vara:* *Ansattrep.*	*Ingar Elgvaslien HBS* *Niklas Grøterud OBS* *Kari Hanne Pavenstädt OBS*	
Partnerskap landbruk, arbeidsgruppe	*Elin Marie Ulsaker OBS til medio juli* *Kari Hanne Pavenstädt OBS* *Kjersti Røhnebæk HBS*	
Psykisk helse i landbruket, prosjekt NLR	*Elin Mari Ulsaker* *Inger Lise Sveum-Aasbekken*	 *20.03.21*
Priærnæringsutvalget. Rådg.utv. Nord-Gudbrandsdalen (4 år)	*Hanne Elisabeth Bakken*	*30.01.20*
Rondane-Dovre nasjonalpark Rådgivende utvalg *Vara:*	*Bjørnhild Vigerust OBL* *Jan Erik Brenden OBS*	*10.6.20* *10.6.20*
Mataukfestivalen Lhmr.	*Terje Holen*	

Hold Norge rent-prosjekt Skåppå Styringsgruppe	*Kristian Ekre*	*23.04.20*
Kornsatsing Innlandet Ressursgruppe	*Trond Skogen*	*22.9.20*
Bedriftsutviklingsprisen 2020. Innovasjon Norge. Jurymedlem	*Randi Aspås Moe Hasvoldster*	
For NBS:		
Rådgiver økonomiske spørsmål/ forsikring	*Svein Løken*	
Verveansvarlig	*Terje Holen*	
Kvinneutvalget medlem	*Yvonne Tonnaer, ut etter landsmøtet*	*2020*
Ungdomsutvalget medlem	*Simen Løken*	*2021*
Rovviltutvalget medlem *Fylkeskontakt*	*Kjell Erik Brandstadmoen* *Astrid Olstad til medio juli*	*2020* *14.4.20*
Utmarksutvalget medlem	*Ole Petter Berget*	*2020*
Småfeutvalget	*Øystein Havrevold*	*2020*
Forhandlingsutvalget medlem	*Kjell Erik Brandstadmoen*	*2020*
Storfeutvalget medlem	*Ole Petter Berget*	*2020*
Internt OBS:		
Arbeidsutvalg i styret	*Astrid Olstad* *Inger Lise Sveum- Aasbekken* *Vidar Hagen* *Randi Hasvoldseter* *Hallvard Helland* *Niklas Grøterud* *Hallvard Helland* *Niklas Grøterud* *Leif Arne Kvisberg*	*20.03.21-* *15.07.21* *20.07.21-* *24.01.22* *25.01.22*
Rovviltutvalg. Leder *Sør-Gudbrandsdalen* *Vest-Oppland* *Valdres* *Midt-Gudbrandsdal* *Nord-Gudbrandsdal*	*Astrid Olstad fram til medio juli.* *Astrid Olstad* *Bjørn Rustestuen* *Vidar Hagen* *Ole Petter Berget til 14.10.21* *Edel Kveen*	

Sekretær		
Arbeidsgruppe utmarkssaker *Sekretær*	*Terje Holen* *Mathea Storilhle* *til medio juli*	*20.03.21-* *15.07.21*
Ressurspersoner utenom styret innen ulike fagområder og geografi. *Økonomi, forsikring, landbrukspolitikk, seterdrift.* *Økonomi, politiske kontakter, landbrukspolitikk.* *Seterkultur, lokalprodusert mat.* *Rovdyr, utbygging av hytter i beiteområder.* *Rovdyr.* *Landbrukspolitikk, organisasjonsarbeid, politiske kontakter, kommunale planer*	 *Svein Løken* *Kristian Ekre* *Kathrin H. Aslagsby* *Ole Petter Berget* *Bjørn Rustestuen* *Terje Holen*	
Ungdomsutvalg. Leder *Medlemmer*	*Niklas Grøterud* *Erik A. Flaate Lien* *Mathea Storile* *Jostein Visdal* *Jon Ivar Tofte*	*Valgt på fylkes-* *årsmøte* *2021*
Fond		
*Solidaritetsfondet for småbrukere** *Leder* *Medlemmer* *Økonomi/regnskap*	 *Olav Randen* *Elin Rømyhr Haugen* *Håkon Grindstuen* *Trond Klaape* *Oddveig Pedersen Moen.* *Kari Hanne Pavenstädt*	 *18.03.12* *22.03.15* *22.03.15* *12.03.17* *18.03.18* *20.03.21*

Solidaritetsfondet er ikke en del av fylkeslagets drift, men medlemmene velges av fylkesårsmøte. Valgtiden for medlemmene er 6 år. Fondet har egne vedtekter. Fylkessekretærens oppgaver med regnskap og økonomi for fondet, er ikke en del av fylkeslagets drift. Det er ikke meldt om noen aktivitet i fondet i 2021.

Medlemsutvikling

Medlemstallet har de siste årene gått ned både i OBS og NBS. Årsakene er noe sammensatt. En årsak er at det stadig blir færre som er engasjert direkte i jordbruk. Det er også noe varierende tilslutning fra nyetablerte brukere, og for en del er bruket en så liten del av inntektsgrunnlaget i en familie, at organisering og betaling av medlemskontingent ikke prioriteres. Oversikt over total medlemsutvikling vises i tabellen under. OBS har i 2021 fått 50 innmeldinger og 81 utmeldinger i medlemsmassen. Siden 2018 har det vært en gjennomsnittlig nedgang på 3 % i medlemsmassen årlig.

Antall medlemmer pr. 31.12.21:

	OBS:	*NBS:*
2012	*1340*	*6527*
2013	*1318*	*6614*
2014	*1312*	*6600*
2015	*1411*	*6807*
2016	*1423*	*6872*
2017	*1415*	*6806*
2018	*1420*	*6624*
2019	*1366*	*6528*
2020	*1328*	*6187*
2021	*1292*	*6295*

Årsmøte

På grunn av Covidpandemien ble årsmøtet 2021 gjennomført digitalt via programmet Teams den 20.03.2021.

Deler av fylkesstyret satt på Jorekstad hvor årsmøtet ved gjennomført via storskjerm ut til alle utsendinger.

Astrid Olstad ønsket velkommen og foretok konstituering:
Møteledere: Elin Mari Ulsaker og Randi Hasvoldseter
Møtesekretærer: Terje Holen og Kari Hanne Pavenstädt

Til å underskrive protokollen: Bjørn Rønning og Oddvar Hjørdisson Olsen.
Antall stemmeberettigede: 31 utsendinger.

Regnskap og årsmelding for 2020 ble gjennomgått og enstemmig godkjent

Klar for våren?

- med kvalitetsprodukter fra Norgesfôr!

Såfrø
Spør oss om vårt utvalg på både konvensjonelle og økologiske frøblandinger til surfôr, høy, beite og grønnfôr.

Rundballeplast
Vi tilbyr flere varianter av rundballeplast både til surfôr og halm.

Ensilering
GrasAAT Lacto, GrasAAT Plus og maursyre leveres i ulikt kvantum etter behov (25l, 200l, 1000l, bulk). Vi tilbyr også Kofasil-produkter.

Norgesfôr Vinstra Bruk
Tlf 61 29 01 20
vinstra.norgesfor.no

Norgesfôr Ottadalen Mølle
Tlf 61 21 18 20
ottadalen.norgesfor.no

Strand Unikorn
Tlf 62 35 15 00
strandunikorn.no

norgesfor.no NORGESFÔR Alltid der **for deg**

Forslag og vedtak årsmøte 2021:
Sekretær i fylkesstyret - Forslag frå Vågå BS til årsmøtet

Bakgrunn for forslaget er nedtaket i stillingsstorleik for fylkessekretæren frå 70% til 40%. Vi er bekymra for korleis dette vil slå ut med tanke på alle oppgavene fylkessekretæren har i dag og endatil få tillagt seg regnskapsoppgaver frå 2021. Vi meiner det er feil ressursbruk å binde fylkessekretæren opp med sekretæroppgaver for fylkesstyret og foreslår at styret konstituerer ein sekretær blant styremedlemmane.
Styrets syn; Styret ser at nedtaket i stillingsstørrelse for fylkessekretær kan by på utfordringer. Vi har derfor gjort grep for å avbøte dette. Det er innført en ny rutine med mandagsmøte mellom fylkessekretær og AU/deler av AU. Her planlegges uka; oppgaver diskuteres, prioriteres og fordeles. Hovedtyngden av arbeidet er lagt til deler av året der det er større aktivitet på fylkeskontoret. For øvrig har fylkessekretær et punkt i sin arbeidsavtale som sikrer gjennomgang, og evnt justering, av arbeidsoppgavene som tilligger stillingen.

Fylkesstyrets innstilling:

Fylkessekretærens arbeidsavtale og stillingsinstruks er gyldig. Vurdering og evt. justering gjøres som avtalt i disse dokumentene.

Vedtak: Fylkesstyrets innstilling tas til følge

Kartlegging av arealer ute av drift - Forslag fra Fåberg BS til årsmøtet

I de fleste fylker er det en del dyrket jord og andre matproduserende arealer som er gått ut av drift. Gjennom søknader om produksjonstilskudd / arealtilskudd kommer det fram en viss oversikt, men dette gir neppe et fullt og detaljert bide av arealet som i dag er brakklagt og på kort sikt gror igjen. Fåberg Bonde og Småbrukarlag vil anmode årsmøtet i Oppland Bonde og Småbrukarlag om at Statsforvalteren i Innlandet, gjennom landbrukskontorene, blir bedt om å sette i gang et arbeide for å kartlegge areal ute av drift. Kartlegging av areal ute av drift må da føre til at Statsforvalteren foreslår/ setter i gang tiltak for å få arealene tilbake i drift og produksjon av mat for både dyr og mennesker.

Fylkesstyrets innstilling:

Fylkessekretæren utarbeider, i samarbeid med AU, et brev til Statsforvalteren i Innlandet, ved landbruksavdelingen. I brevet oppfordres det til å sette i gang

et arbeid med å kartlegge areal ute av drift, med det formål å få disse arealene i drift igjen.

Vedtak: Fylkesstyrets innstilling tas til følge

Konfliktdempende tiltak ved omdisponering av beitearealer til hyttebygging - Forslag fra Fåberg BS til årsmøtet:

All erfaring tilsier at behandlingen av stort sett alle typer arealplaner og reguleringsplaner ikke vies stor nok oppmerksomhet i høringsprosessen, når planene er lagt ut for offentlig høring. Årsakene kan være noe sammensatt. Det er viktig med engasjement fra beitebrukere, seterbrukere og andre næringsinteresser i utmarka i slike prosesser. Vi har dessverre et klart inntrykk av at mange konflikter kunne vært dempet eller unngått, dersom beite og næringsinteressene hadde vært mer aktive i høringsprosessen. I tillegg bør også beiteinteressene påvirke kommunene til å åpne mere for feltinngjerding av nye hyttefelter, enn tilfellet er mange steder i dag. Vi mener at en del av årsaken til manglende engasjement fra beitebrukere og andre kan være manglende kunnskaper om når planer er ute til høring og at utfordringene først tas tak i når konfliktene er et faktum. I tillegg kan det også være behov for å tilføre kunnskaper om hvordan et høringssvar bygges opp for å få gjennomslag i den avsluttende prosessen med politiske vedtak. Fåberg Bonde og Småbrukarlag henstiller til årsmøtet i Oppland Bonde og Småbrukarlag at det tas initiativ til å oppfordre alle beitelag og seterlag til å bli registrert på kommunenes postliste. I tillegg bør det sørges for tilgang på kompetanse som kan bistå med utforming av høringssvar for de som ønsker det.

Fylkesstyrets innstilling:

Fylkeskontoret sender en oppfordring til alle beite- og utmarkslag om å kontrollere om de er registrert på kommunens postliste. Fylkesstyret nedsetter ei arbeidsgruppe som arbeider fram en mal for høringssvar.

Vedtak: Vedtatt

Valgkomiteens sammensetning - Følgende sak er innsendt fra Nord Fron mandag 22.02.21 kl. 14.16.

På bakgrunn av ein sms fra Trond Klaape om at han ad omveier har fått rede på valgkomiteens arbeid vil NFBS fremme følgende forslag.

Det skal ikkje sitte personer fra samme husstand i styret og valgkomiteen. Dette kan fort føre til inhabilitet noko som ikkje er bra for det viktige arbeide valgkomiteen skal gjera.

Forslag til vedtak: Det skal ikkje velges inn personer i valgkomiteen som er fra samme husstand som ein person som sitt i styret.

Fylkesstyrets innstilling:
Saken avvises da den er sendt inn etter fristen 20.02.21. Styret vil gjennomgå valgkomiteens retningslinjer.

Vedtak: Fylkesstyrets innstilling tas til følge

Valg.

Fylkesstyret			
Leder	Astrid Olstad	Øyer/Tretten	Gjenvalg 1år
Nord-Gudbrandsdal	Jarmund Øyen	Lom	Ikke på valg
Sør-Gudbrandsdal	Elin Marie Ulsaker	Fåberg	Gjenvalg 2 år
Gjøvik/Toten	Randi Hasvoldseter	Biri og Vardal	Ikke på valg
Land/Hadeland	Inger Lise Sveum-Aasbekken	Søndre Land	Ny 2 år
Valdres	Vidar Hagen	Nord-Aurdal	Ikke på valg
Gudbrandsdal	Ola Asmund Sylte	Ringebu/ Fåvang	Ny 2 år
Vest Oppland/Valdres	Mathea Storile	Toten	Ny 2 år
Ungdomsrep. i styret:	Niklas F. Grøterud	Torpa og omland	Ikke på valg
Vara til styret:	Erik Andrè Flaate Lien	Vang i Valdres	Gjenvalg 1 år
	Bjørn Rustestuen	Torpa og omland	Ny 1 år
	Leif Arne Kvisberg	Gausdal	Ny 1 år
	Hallvard Helland	Lom	Ny 1 år
Vara ungdomsrep. styret:	John Ivar Tofte	Gausdal	Gjenvalg 1 år
Revisorer:	Kristian Ekre	Nord-Fron	1 år
	Arne Uhlen	Nord-Fron	1 år
Valgkomite:			
Valdres	Sigbjørn Åbjørsbråten	Nord-Aurdal	Ikke på valg
Nord-Gudbrandsdal	Live Langøygard	Vågå	Gjenvalg 2 år
Sør-Gudbrandsdal	Ole Petter Berget	Nord-Fron	Ikke på valg
Land/Hadeland/Toten	Per Idar Vingebakken	Toten	Ikke på valg
Vest-Oppland	Terje Hasvoldseter	Biri-Vardal	Gjenvalg 1 år
Leder:	Live Langøygard	Vågå	Gjenvalg 1 år
Vara Valgkomiteen:			
Nord-Gudbrandsdal	Odd Gråberg	Lesja/Dovre	Ikke på valg
Sør-Gudbrandsdal	Knut Erik Fryjordet	Øyer/Tretten	Gjenvalg 2 år
Valdres	Alf Birger Bratteng	Nord-Aurdal	Gjenvalg 2 år
Vest-Oppland	Jan Snorre Landgraf	Biri og Vardal	Ikke på valg
Representantskapet i NBS:			
Leder og nestleder	Astrid Olstad/Inger Lise Sveum-Aasbekken		1 år
Ungdomsutvalg			
Leder	Niklas F. Grøterud	Torpa og omland	Ikke på valg
Medlem	Jon Ivar Tofte	Gausdal	Gjenvalg 2 år
Medlem	Erik Flaate Lien	Vang i Valdres	Ikke på valg
Medlem	Mathea Storile	Toten	Ny 2 år
Medlem	Jostein Visdal	Vågå	Gjenvalg 2 år

Valgkomiteen 2021/2022:
Leder: Live Langøygard
Medlemmer: Sigbjørn Åbjørsbråten, Ole Petter Berget, Per Idar Vingebakken, Terje Hasvoldseter

Konstituering av styret etter årsmøte:
Nestleder Inger Lise Sveum- Aasbekken
Vara for leder til representantskapet i NBS Inger Lise Sveum- Aasbekken og vara for nestleder, Ole Asmund Sylte

Jordbruksforhandlingene.
Innspill fra OBS til jordbruksforhandlingene 2021:

Styret i OBS nedsatte høsten 2020 ei arbeidsgruppe bestående av Ole Petter Berget, Kjell Erik Brandstadmoen, AU (Astrid Olstad, Vidar Hagen, Elin M Ulsaker) og med Terje Holen som sekretær. Gruppas mandat var å utarbeide en uttalelse til arbeidet med jordbruksforhandlingene 2021. Arbeidet ble presentert for lokallagslederne på et Teamsmøte 16.02.21. Innholdet fikk stor tilslutning og også noen korrigeringer/oppfordringer om tilføyelser. Disse er tatt inn i uttalelsen, og dokumentet ble vedtatt i styremøte 22.02.21.

Uttalelsen har altså vært i gjennom en bred organisasjonsmessig behandling, der medlemmene i OBS har vært delaktige. Vi forventer at våre representanter i styret i NBS, Kjell Erik Brandstadmoen og Kristoffer Fodnes, legger synspunktene til grunn i sitt videre arbeid med primærdokumentet som utarbeides til Jordbruksforhandlingene 2021.

Konklusjon:

- *Lønnsomheta må styrkes. Dette er det eneste grunnlaget for fortsatt jordbruk over hele landet. Inntektsutjevning mellom jordbruket og sammenligningsgruppene.*
- *Styrke velferdsordningene i jordbruket.*
- *Øke sjølforsyninga av matvarer som kan produseres på norske ressurser. Matsikkerhet.*
- *Redusere bruken av soya og andre importerte fôrråvarer.*
- *Større norskandel i fôrandelen til husdyrproduksjonen. Både mjølk og kjøtt.*
- *Vektlegge produksjonsmåter og mattrygghet. Bruk av beite. Seterdrift.*
- *Mere allsidighet og mindre monokultur.*
- *Budsjettmidlene skal brukes til å utjevne inntektsmuligheter og forskjeller i mulighetene for en sikker matproduksjon. Ikke til premiering av volum. I tillegg må budsjettmidlene stimulere mattrygghet og helsemessig god kvalitet på produktene.*

- *Se for øvrig omtale av produksjoner, og forslag til konkrete tiltak.*

Lønnsomhet.
Oppland Bonde og Småbrukarlag, (OBS), er helt klare på, at for å opprettholde fortsatt drift og produksjon på både sentral- og distriktjordbruk, må lønnsomheten sikres. Gjennom jordbruksforhandlingene vil vi gå inn for tiltak som sikrer bruk av areal, ivaretar produksjonen og at det satses på lokale ressurser. Tiltakene må sikre økt lønnsomhet uten at det stimulerer til økt produksjon og mere arbeid. Markedsprisen bør økes slik at minimum kostnadsøkning dekkes.

OBS mener at produksjon, basert på norske ressurser, tilpasset den enkelte gards lokale ressurser, må danne grunnlaget for matproduksjonen. Dersom lønnsomheten er for lav, vil vi stimulere til fortsatt bruksnedlegging, strukturendringer, sentralisering, areal ut av drift og økt import av både mat- og fòr-råvarer. En omlegging av produksjonsmåter, og en betydelig økning i norsk-andelen av særlig protein i fòret, er slik vi ser det, bare mulig ved økt lønnsomhet i jordbruket generelt, men for små og mellomstore bruk spesielt. En økning i lønnsomheten, uten krav om økt produksjon, må forankres i bruken av budsjettmidlene

Tiltakene må sikre økt lønnsomhet uten at det stimulerer til økt produksjon og mere arbeid. Strukturtilskuddet i mjølkeproduksjonen som ble innført i 2018, etter initiativ fra Norsk Bonde og Småbrukarlag, er et godt eksempel på direkte økt lønnsomhet for små og mellomstore mjølkeprodusenter. Vi vil også prioritere tiltak som sikrer bruk av marginale arealer både i husdyr- men særlig korn og annen planteproduksjon.

Dette er et eksempel på tiltak som styrker lønnsomheten for mange mjølkeprodusenter rundt om i landet, og særlig distriktene. Det er viktig at slike tiltak ikke vatnes ut med hensyn til strukturen. Vi mener dette avsnittet i hovedsak svarer på spørsmålet i studieheftet side 14. Målet om å opprettholde jordbruk og matproduksjon over hele landet krever styrking av lønnsomheten omgående. Dette krever at det tenkes på strakstiltak, samtidig som det startes en dreining i bruk av budsjettmidlene.

Inntektsutjevning:
Avstanden mellom inntektene i jordbruket og sammenligningsgruppene må reduseres kraftig. Dette må da vises i konkrete kronebeløp, og ikke med bruk av prosentregning.

Importvern:
Importvernet (tollbeskyttelse av norskproduserte jordbruksvarer), har et handlingsrom i vekslingen mellom krone-, og prosentsats for tollbeskyttelse av norske jordbruksprodukter. Denne vekslinga gir muligheter for til enhver tid å gi den sterkeste beskyttelsen mot import som truer lønnsomheten i norsk jordbruks og matproduksjon. Dette er forhold som styres i stor grad politisk, men det er viktig at jordbruket sjøl presser på for at handlingsrommet i importvernet utnyttes langt bedre enn i dag. Dette gir muligheter for både økt lønnsomhet i næringa, og økt sjølforsyning.

Arealer og ressurser:
Det later til å være en brei enighet om at vi skal ha et sterkt jordbruk over hele landet, og da gjelder dette også i høg grad Innlandet.

Innlandet har alt fra de beste arealene og områdene for planteproduksjon på flatbygdene, kombinasjonsjordbruket i distriktene, og fjellandbruket med seterdrift og utstrakt beitebruk. OBS legger stor vekt på ressursutnytting og det er derfor viktig at alle matproduserende arealer utnyttes maksimalt, uten at det blir rovdrift og utarming av jorda. Teigbasert arealtilskudd vil være en garantist for at areal ikke går ut av drift. Hovedmålet med et teigbasert arealtilskudd må være at arealet fortsatt brukes til matproduksjon. Dette vil først og fremst gjelde korn og planteproduksjon som går direkte til menneskemat. Marginale grasarealer brukes delvis som beiter, og dette fører til at disse arealene er produktive lengre enn f eks kornarealer. Teigbasert arealtilskudd bør fange opp driftsulemper med bruk av dyrkede arealer i fjellet, slik at disse arealene fortsatt holdes i hevd.

Produksjonsmåter og kvalitet må vektlegges sterkere i framtidig bruk av de matproduserende arealressursene. Videre må dette tas mer hensyn til i priser og lønnsomhet.

God matkvalitet er avhengig av mange faktorer. Grunnlaget er produksjonsressursene rein jord, reint vatn og rein luft. I tillegg spiller produksjonsmåten og bruken av innsatsfaktorer en vesentlig rolle. Norsk Bonde og Småbrukarlag har et godt og framtidsrettet slagord for produksjon av mat. «Folk i arbeid-Jord i hevd». Med dette setter vi fokus på dyrking av

jord, bruk av arbeidskraft, og produksjonsmåter for en trygg mat av høg kvalitet. God jordkvalitet sammen med oversiktlige enheter, trygger kvaliteten. Mattrygghet betyr at maten skal være trygg å spise, både med tanke på ernæring og helse. I en prissammenheng vektlegges dette lite. I tillegg er hovedbudskapet fra stortingsmeldinger og statens styring av jordbruksavtalens virkemidler et klart signal om at det er volum og billig mat – lavest mulig pris som gjelder.

Klima/ Miljø.
Fortidens landbruk- framtidas løsninger.
Driftsformen i jordbruket har i hele etterkrigstida gått stadig mer fra allsidig jordbruk til monokulturer. Samtidig har det utviklet seg en spesialisering, som har gjort at både allsidig produksjon, og begrepet familiejordbruket, er svekket i det totale landbruksbildet. Ensidig planteproduksjon, uten husdyr, fører til flere uheldige konsekvenser. For å opprettholde en tilnærmet sunn næringsbalanse i jordsmonnet, må det stadig brukes mere kunstgjødsel. Ensidig korn-potet og grønnsakproduksjon over lengre tid, fører også til økt smittepress når det gjelder sjukdommer. Økt bruk av sprøytemidler for å bekjempe eller forebygge sjukdommer gir svekket mattrygghet. Store åpenåkerarealer gir erosjon og avrenning til vassdrag. Forurensning av vassdrag er uheldig og kan til slutt få påvirkning på vannkvalitet for både drikkevann og vann brukt i matproduksjon.

I husdyrproduksjonen har vi sentralisering og sterke strukturendringer som fører til at spredearealer for husdyrgjødsel blir mangelvare. I tillegg vil store konsentrasjoner av husdyr også føre til økt smittepress for sjukdommer. Dette gir økt medisinbruk til bekjempelse av sjukdomsutbrudd. Spredt husdyrhold med små besetninger er en beredskap mot smittespredning. Besetninger med flere hundre storfe eller mer, trenger store arealer både til fòr og spredearealer. Overskudd av husdyrgjødsel på jorda vil være en miljømessig utfordring ved avrenning. Klima og miljømessig belastning med lange avstander fra fjøs til areal, som gir et økt transportbehov.

Monokultur enten med planter eller husdyr må ansees som miljømessig utfordrende. En omlegging til et landbruk med kombinasjon av flere produksjoner på samme bruk, krever sterke omveltninger i dagens landbrukspolitikk. Det er utarbeidet kartverk (NIBIO), som er et godt hjelpemiddel for framtidig produksjonspotensial for både korn og grasdyrking. Dette kan benyttes på bruksnivå. På denne måten vil en kartlegging av brukets ressurser gi grunnlag for allsidig produksjon, som i sin tur gir bedre klima og miljø.

Økt sjølforsyning:
Sjølforsyningsgraden i Norge er lav. Det brukes flere metoder for å angi nasjonal sjølforsyning av mat. OBS legger i begrepet sjølforsyning at det betyr høgest mulig produksjon av mat som kan produseres på norske ressurser. Skal vi styrke sjølforsyninga totalt, må det stimuleres til at alt areal vi har i Innlandet brukes til matproduksjon. Import av mat vi sjøl kan produsere, samt fòrråvarer, kan ikke regnes inn i sjølforsyningen. Matsikkerhet er en høgest mulig matproduksjon på norske ressurser, og beredskapslager for mat- og såkorn, og andre lagersterke varer er en betydelig del av matsikkerheten. Her vil det være aktuelt å få på plass en målsetting om endret bruk av budsjettvirkemidlene. Langsiktig målsetting er avgjørende. Bruk av areal må prioriteres. Produksjon på norske ressurser.

Konkrete tiltak:
OBS er tilbakeholdende med direkte prisøkninger for mange produksjoner. Prisøkning vil favorisere volum framfor bruk av areal. Det er derfor viktig at bruken av budsjettmidlene styrker bruken av tilgjengelige og fornybare ressurser. I første rekke gras og beite. Produksjon av mørke kjøttslag må i større grad enn i dag baseres på gras og beite. Vi tenker her først og fremst på produksjon av storfekjøtt. Kastrater, ammeku av alle raser, og ammegeit. Sauen er fortsatt å regne for et stabilt beitedyr, men det er også her viktig å vektlegge tiltak som premierer beite og redusert bruk av kraftfor. Også mjølkekua må legge om matseddelen betydelig. Bruken av kraftfòr må reduseres. Dette fører til lavere ytelse og flere kyr, som er positivt for dyrevelferden og en kombinert mjølk- kjøttproduksjon.

Mjølk:

 # Alle tilskuddsordninger i mjølkeproduksjonen må ha sterk struktur og tak.
 # Helt overordnet at kvotetaket for kumjølk senkes til 450 tonn. Dette er også i henhold til landbrukspolitisk plattform.
 # Driftstilskuddet forsterkes
 # Strukturtilskuddet økes for de første 20 kyrne, og gis en sterkere nedtrapping etter 40 mjølkekyr.
 # Tilskuddsordningene må premiere beiting på både inn- og utmarksbeiter.
 # Styrke beitetilskuddene generelt og utmarksbeitetilskudd spesielt.

STØTT VÅRE ANNONSØRER. DE STØTTER OSS!

 # Mjølkeprisen kan økes litt, men dette vil premiere volum.
 # Distriktstilskuddet økes i de marginale sonene, men samtidig må en også her ha fokus på volum.
 # Produksjon av mjølk på bevaringsverdige norske kuraser, med høg utnyttelse av beiteressurser, prioriteres.

Andre tiltak i mjølkeproduksjonen:

 # Fortsatt tilskudd og rimelige investeringsmidler til ombygging og modernisering av båsfjøs, med tanke på løsdrift.

 # Påvirke veiledningstjenesten til sterkere individuell rådgiving og praktisk gjennomførbare løsninger på det enkelte bruk. Utgangspunkt i brukets samlede ressurser.

Sau og geit:

Kvalitetstilskuddet har svært få krav til kvalitet på slaktet. Kun klasse O+ eller bedre. Med hensyn til å sikre at trygge produksjonsmåter, kvalitet og dyrevelferd ivaretas best mulig, bør det stilles strengere krav til utbetaling av kvalitetstilskuddet for lam. Vi foreslår:

 # Alle dyr som skal ha rett til kvalitetstilskudd, må ha beitet minst 8 uker i utmark.
 # Helsekortopplysninger om besetningen bør vektlegges, med hensyn til medikamentbruk.

Andre tiltak i småfèproduksjonen:

 # Driftstilskudd, etter modell fra mjølke- og ammekuproduksjonen, og med innslagspunkt 20 vfs. Dette vil være et svært godt strukturtiltak.
 # Strukturtiltak i husdyrtilskuddet
 # Styrking av beitetilskuddene, med særlig vekt på utmarksbeitetilskuddet for småfe.
 # Arbeide for at betaling generelt avspeiler produksjonsmåten.
 # Prisløypa må endres slik at hovedtyngden av lammene oppnår bedre pris. Nedtak av avregningsprisen kan ikke starte før i uke 43. Lam tilføres i hovedsak i september/ oktober og prisreguleringen må derfor ha en annen utforming enn for råvarer med jevn tilførsel gjennom året. I tillegg må mulighetene for å hente maksimal produksjon fra utmarksbeite ved sanking av sau/lam inn mot 1.oktober ivaretas. Endelig peker vi på at de endringene vi foreslår vil redusere bruken av kraftfòr.

Storfekjøtt:

Med et stadig synkende antall mjølkekyr, har behovet for en intensiv produksjon av storfekjøtt presset seg fram. Intensivforing av okser med høgt forbruk av kraftfòr, ammeku av kjøttfulle tunge kuraser, som kombineres med beitebruk, og etter hvert en mer ekstensiv produksjon på kastrater og gamle lokale kuraser. Vi mener det er viktig å stimulere til en kombinert produksjon av mjølk og storfekjøtt. Skal en slik endring la seg gjennomføre, må en gjennom virkemiddelbruken stimulere sterkt kombinasjonskua. Redusert mjølkeytelse betyr flere kyr, (mordyr), og flere kalver inn i kjøttproduksjonen. Vi får tilbake ei ku som produserer både mjølk og kjøtt. Ei ku som vil bli lønnsom i forhold til ei ammeku på 800 kg, som produserer en kalv i året. Innslag av beite og norskavlet kraftfòr kan økes betydelig. Kjøttproduksjon på kastrater er en produksjonsekstensiv måte for å produsere storfekjøtt. Samtidig er dette en produksjon basert på gras og beite, og minimal bruk av kraftfòr.

 # Styrke utmarksbeitetilskuddet.
 # Styrke beitetilskuddet.
 # Kvalitetstilskuddet må premiere beiting.
 # Husdyrtilskudd kastrater. Nytt. Årlig sats per dyr 1-40 dyr kr 3500 per dyr.
 # Arealtilskudd på teignivå. Fanger opp driftsvansker.
 # Sterkere struktur husdyrtilskudd.

Korn:

Kornproduksjonen har over tid gått sterkt tilbake. Årsakene ligger i landbrukspolitikken. En del husdyrproduksjon har overtatt kornarealene. Marginale arealer med lang transportavstand, er blitt for kostnadskrevende å bruke. Felleskjøpet Agri har i lang tid pekt på nedgangen som svært bekymringsfull. Korn vil aldri bli en produksjon som presser markedet. Økt kornproduksjon i Norge, både av mat- og fòrkorn, vil styrke sjølforsyningen og matberedskapen for befolkningen.

Økning i kornprisen vil ha direkte påvirkning på kraftfòrprisen, og kan derfor bare i en viss utstrekning brukes som faktor i å øke lønnsomheta i produksjonen. Vi mener likevel at en økning i pris må brukes uten at kraftfòrprisen skrives ned.

For å få i gang igjen eller øke produksjonen på marginale kornarealer, vil arealtilskudd på teignivå være et godt tiltak. Med dagens digitale kartverk er dette mulig. Vi advarer sterkt mot en generell
økning i arealtilskuddet for korn, da vi får stadig større og færre driftsomfang, og arealtilskuddet vil virke volumdrivende.
 # Moderat prisøkning uten at kraftfòrprisen nedskrives.
 # Prisøkning på matkorn.
 # Arealtilskudd på teignivå innføres.
 # Lagringstilskudd for korn som lagres på gården
 # Differensiering, trapping og tak på A/K tilskuddet.

Poteter, grønt, frukt og bær.

Dette er produksjoner som er sårbare i forhold til klima og værforhold. En del av disse produktene omsettes som «ferskvare», og er også sårbare i forhold til markedet. De fleste produksjoner i denne kategorien tåler prisøkning, da markedet er sesongbetont. For å sikre økonomien, og stimulere til bruk av små og marginale arealer, er en aktiv bruk av A/K tilskuddene et godt virkemiddel. Arealtilskuddet i hele grønt-produksjonen må ha en streng strukturprofil, og premiere små og marginale arealer. For å stimulere til et økt forbruk av poteter og grønnsaker, bør en styrke opplysningskontoret.

Når det gjelder A/K tilskudd for frukt og bær, har vi stort sett en arealstruktur som tåler en noe friere bruk av tilskuddsmidlene.
 # Øke prisene på de fleste produkter.
 # Midler til økt markedsføring. Sesongvarer.
 # Økt A/K tilskudd med sterk trapping og tak.
 # Investeringsvirkemidler til lager og kjølerom.

Bruk av arealer:

 # Teigbasert arealtilskudd som fører til at marginale arealer fortsatt brukes til matproduksjon.
 # Struktur og arealgrenser.

 # Styrking av arealtilskudd overflatedyrket jord og innmarksbeitetilskudd gjør det interessant å produsere mat på denne type arealer.

Klima og miljø:

 # Tilskudd for levering av husdyrgjødsel til produksjon av biogass bør ikke økes. Husdyrgjødsel bør prioriteres som gjødsel og jordforbedringsmiddel og tiltak som stimulere dette må prioriteres.
 # Klimarådgiving på bruksnivå er viktig. Viktig at disse midlene brukes slik at rådgivingen reduserer transport og «dekk og diesel»-jordbruket. Må ikke svekke matproduksjon på norske ressurser og økt sjølforsyning.
 # Stimulere kunnskapsoppbygging.

Økt sjølforsyning:

 # Stimulere til at matproduserende arealer fortsatt blir brukt.
 # Styrke alle typer planteproduksjon.
 # Premiere produksjonsmåter som bidrar til mattrygghet og reduserer klimautfordringene.

Beite og seterdrift:

Innlandet er av de største beitefylkene i landet. Vi fortsatt en god del setring i Nord-Østerdalen, Gudbrandsdalen og Valdres.

Bruken av utmarksbeite er svært viktig for å produsere mjølk og mørkt kjøtt med størst mulig innslag av gras og beite i forseddelen til dyrene. Vi har tidligere i dette dokumentet pekt på sammenhenger mellom produksjonsmåter og matkvalitet. Dette må vektlegges betydelig sterkere i bruken av budsjettmidlene i jordbruksavtalen. Kvalitet er ikke på noen måte synonymt med volum og utbulende lår på slakteskrotten.

Seterdrifta kombineres mange steder i landet med en del tiltak som supplerer den totale inntekta på setra. Åpen seter i forskjellige variasjoner, produksjon av smør, ost og andre produkter, salg av seterkost m m. Dette skaper hygge for publikum. Samtidig gjør det tilbakeføring av kunnskap om en driftsform som i dag er svært sårbar, mulig.

Beitebruk med storfe, hest og småfe, er viktig for matproduksjonen, men også for det biologiske mangfoldet og et åpent kulturlandskap.
 # Styrke alle ordninger som fremmer aktiv seterdrift med mjølkeproduksjon på ku og geit.
 # Styrke utmarksbeitetilskuddet. Krav om antall uker på utmarksbeite.
 # Premiere produksjonsmåter av trygg mat (kvalitet).
 # Frakttilskudd på fòr som produseres på setervoller og dyrkingsfelter.

Velferdsordninger:

Lønnsnivået for avløsere i jordbruket er generelt lavt og dette fører til at det er redusert tilgang på kvalifiserte søkere til slike yrker.

Refusjonsordningen for avløsning må styrkes, slik at avløser-lønningene kan økes. Dette vil gi jordbruket bedre muligheter til å konkurrere om kvalifisert arbeidskraft.

Alle bruk med dyrehold, uansett lønnsomhet, må få tilgang til avløsning ved sykdom hos bruker.

Et annet forhold som er viktig, er muligheten for landbruksvikar ved sjukdom og ulykker som medfører arbeidsudyktighet over tid. I utgangspunktet må jordbruksinntekt dokumenteres fra den som rammes av sjukdom eller ulykke, for å kunne nytte ordningen. I dagens jordbrukssamfunn er det svært alminnelig at den ene parten i et parforhold har arbeid og inntekter utenom bruket. Sjøl om denne parten har sine rettigheter gjennom sitt arbeidsforhold, deltar ofte vedkommende også i drift og arbeid på bruket. Som et resultat av dette, øker ikke sjelden arbeidsbelastninga i gårdsdrifta samtidig med at et pleiebehov oppstår i familien. Regelverket åpner ikke for å nytte landbruksvikar, med mindre den som er sjuk har inntekter direkte fra gårdsdrifta. Vi er av den oppfatning at reglene her burde vært endret, slik at bruk av landbruksvikar blir mulig for å avhjelpe situasjonen som er oppstått på bruket.

Investeringsvirkemidler:

For å ivareta investeringsbehov på alle typer gardsbruk, er det viktig at det gis tilgang til rimelige investeringsmidler. I dag er det omtrent ikke gardsbruk i drift, som ikke har lønnsinntekter i tillegg. Den samlede inntekta på bruket må danne grunnlag for tildeling av investeringsvirkemidler. I ei tid der vi står foran overgang fra bås-drift til løsdrift i mjølkeproduksjonen, er det viktig at det avsettes og tildeles midler til ombygging og moderat utbygging av fjøs for mjølkeku, uten at det er krav om økt produsert volum. Vi ser det som svært viktig og nødvendig for å opprettholde små og mellomstore bruk over hele landet, at det er sikker tilgang på investeringsmidler for mindre bruk. I tillegg må det bli tilgang på investeringsmidler for bygging av mellomlager for husdyrgjødsel i fjellområder med mye dyrkede grasarealer.

NBS`s studiehefte:

Arbeidsgruppa startet sitt arbeid høsten 2020, og hensikten er å så tydelig som mulig formidle synspunkter og krav til jordbruksforhandlingene 2021, fra våre medlemmer. Dette notatet vil derfor ikke være et konkret svar på alle spørsmål i studieheftet. En mener likevel vi har vært innom de fleste problemstillingene som reises.

Vi kommenterer her de overordnede målsettingene på side 13 i heftet:

Punktet «Bedre økonomien i jordbruket» må ha høgeste prioritet. Økt lønnsomhet er helt avgjørende for å opprettholde et landbruk over hele landet. Uten økt lønnsomhet vil mange av de andre målsettingene ikke kunne realiseres.

Deretter må bærekraftige produksjonsmåter og økt sjølforsyning prioriteres.

NBS bør prioritere tiltak som styrker lønnsomheta i produksjonen av sau/lam høgest ved jordbruksforhandlingene 2021. Deretter tiltak som styrker kombinasjonskua og senket avdrått. Korn potet, frukt, bær og grønsaker styrkes. Dette vil på sikt være med å få grasbaserte produksjoner tilbake til grasområdene.

OBS prioriterer slik:

 # Økt lønnsomhet i jordbruket, med særlig vekt på små og mellomstore bruk. Produksjon av sau/lam prioriteres foran andre dyreslag. Driftstilskudd i flere produksjoner. Innføre struktur på bruken av budsjettmidlene. Teigbasert arealtilskudd.
 # Bærekraftig og trygg matproduksjon på norske ressurser.
 # Beredskap og økt sjølforsyning.

Forhold som ikke berøres direkte av jordbruksavtalen:

Fjellbygdene, der mye av slått og beiting foregår til fjells, må for framtida få en generell dispensasjon for å kunne kjøre ut husdyrgjødsel selv om det ikke blir beitet eller slått seinere på høsten. Husdyrgjødsla er en viktig ressurs som må benyttes best mulig, både som gjødsel og jordforbedringsmiddel. Miljøgevinster/ ulemper må veies opp mot hverandre, i forhold til at vi mener røkterns rolle har større betydning for dyrevelferden. I mange distrikter er transportmuligheter avgjørende. På våren er mange fjellveger ikke åpne for tungstransport når husdyrgjødsla skal ut, og dette understreker behovet for transport på høsten og etter at vekstsesongen er avsluttet. En annen løsning enn å spre husdyrgjødsla på høsten er mellomlagring i tanker i fjellet. Dette kan løses, men det betyr investeringer og ekstra kostnadsmessig belastning for det enkelte bruk. En løsning med mellomlagring av husdyrgjødsel er miljømessig bedre enn spredning på høsten.

Vi presiserer også at spredning av husdyrgjødsel etter vekstsesongen vil være akseptabelt i forhold til avrenning på en god del arealer. Det er viktig at dette forholdet vurderes i forhold til en dispensasjon.

Løsdriftskravet:
Kravet om løsdrift i mjølkeproduksjonen kan, i like stor grad som et tiltak for bedret dyrevelferd, sees som et strukturtiltak. Realitetene forteller oss at mange små mjølkeprodusenter ikke vil klare å gjennomføre nødvendige investeringer for å få lagt om til løsdrift. Det er også disse små mjølkebruka som kan ivareta fortsatt seterdrift og mjølkeproduksjon på utmarksbeite. Ressurser det bare er små og mellomstore bruk som kan nyttiggjøre seg.

(Unntatt fra kravet er noen besetninger i økologisk produksjon og bevaringsverdige storferaser.)

Dokumentasjon for økt dyrevelferd i løsdrift etterlyses. Et så inngripende tiltak, må være faktabasert, ikke tuftes på antakelser og menneskeliggjøring av dyrs behov. Antall dyr i besetningen er avgjørende for oversikt og kontroll. Vi mener røkterens rolle har større betydning for dyrevelferden enn båsdrift kontra løsdrift.
Vi mener NBS må bli en sterkere motkraft i møte med denne utviklinga.

Dokumentasjon for økt dyrevelferd i løsdrift etterlyses. Et så inngripende tiltak, må være faktabasert, ikke tuftes på antakelser og menneskeliggjøring av dyrs behov. Antall dyr i besetningen er avgjørende for oversikt og kontroll. Vi mener røkterens rolle har større betydning for dyrevelferden enn båsdrift kontra løsdrift.

Vi mener NBS må bli en sterkere motkraft i møte med denne utviklinga.

MR MJØSEN REGNSKAP

Autorisert regnskapsførerselskap

Vi utfører alle regnskapstjenester
For alle selskapsformer innen
ulike næringsvirksomheter.

Vi benytter Duett regnskapssystem, som er det vanligste regnskapsprogrammet for utarbeidelse av landbruksregnskap.

Vi kan også jobbe i virksomhetens eget system

Ta kontakt for en uforpliktende samtale og ytterligere informasjon om hva vi kan tilby av løsninger:

Andreas Ekern 971 16 275

Knut Røkke 456 13 176

Alf Skjelstad 980 59 334

post@mjosenregnskap.no

Kontoradresse: Fautvegen 11, 2836 BIRI

Landsmøte i NBS
Landsmøte 2021 ble avholdt fysisk på Gardermoen 30.- 31. oktober. Fra OBS deltok 18 utsendinger fra følgende lokallag: Biri Vardal, Fåberg, Gausdal, Lom, Nord-Fron, Ringebu/Fåvang, Sør-Fron, Torpa og Omland, Øyer/Tretten. I tillegg hadde OBS en ungdomsutsending fra Fåberg.

Oppland ble godt representert i styret:

Styremedlem: Kjell Erik Brandstadmoen – gjenvalg (2.vara forhandlingsutvalget)

Styremedlem: Kristoffer Fodnes – ikke på valg

Varaordfører: Ole Tvete Muriteigen

Øvrige verv fra Oppland:

Ungdomsutvalget: Simen Løken

Rovviltutvalget: Pål Kjorstad

Utmarksutvalget: Ole Petter Berget- leder

Småfeutvalget: Kjell Erik Brandstadmoen, Ola Kjorstad, Øystein Havrevold

Ressurspersoner gris: Ole Asmund Sylte

Aksjonsutvalget: Kjell Erik Brandstadmoen

Valgkomiteen: Kristian Ekre. Vara Katharina Sparstad

Forslag og behandling, saker innsendt fra fylkeslaget i OBS

I 2021 var det ingen innsendte saker fra OBS til landsmøtet.

Deltakelse møter og arrangementer.
Regionmøte i regi av sone 3: Astrid Olstad

Rovviltkonferanse: Bjørn Rustestuen

Futgraze – Mot ei framtid for utmarksbeite: Kari Hanne Pavenstädt

Mentorordninga i Innlandet: Kari Hanne Pavenstädt

Oppstartsmøte for nytt kull voksenagronomstudiet 2021-2023: Randi Hasvoldseter

Synlighet og profilering.
Ut over bruk og oppfølging av hjemmeside og Facebook har Terje Holen i løpet av året bidratt med skriving av flere leserinnlegg for styret til OBS.

Tema og leserinnlegg på sosiale medier og i lokale og regionale aviser gjennom 2021:

Gudbrandsdølen Dagningen - GD

Om å ta kvalifiserte valg. Astrid Olstad (18.01.21)

Bonden trenger forbrukeren og motsatt. Astrid Olstad (04.02.21) OA 09.02.21

Budsjettmidler i jordbruket for hvem. Astrid Olstad (12.02.21) OA 15.02.21

Sjukehus der de er i dag. Astrid Olstad (16.02.21)

Matproduksjon på fjellgras. Astrid Olstad (03.03.21)

Styrk økonomien i korn, frukt og grøntsektoren. Astrid Olstad (11.03.21)

Går beitenæringa i Oppland mot en sommer med flere rovviltangrep? Astrid Olstad (14.03.21)

Mer gras i matseddelen i kjøttproduksjon av storfe. Astrid Olstad (22.03.21)

Kjøttforbruk, beredskap, priser og ressurser. Astrid Olstad (29.03.21)

Hvem angår jordbruksoppgjøret. Astrid Olstad (09.04.21) GD og OA 12.04.21

Beitebrukeren er taperen igjen. Astrid Olstad (22.04.21) GD og OA

Dugnaden er over. Astrid Olstad (10.05.21)

Jordbruket har kniven på strupen i større grad enn tidligere. Astrid Olstad (21.05.21)

Historien gjentar seg for hvilken gang? Astrid Olstad. (08.06.21)

Inntektsløft for jordbruket. Astrid Olstad. (24.06.21)

Regjeringsforhandlinger og økt lønnsomhet for matprodusenter. Randi Hasvoldseter (06.10.21)

I en del tilfeller vil tilfeller vil nettopp en mer utstrakt bruk av gjerder være en tilfredsstillende løsning. Randi Hasvoldseter (18.10.21) Samme som i OA samme dato.

Framtidig fjellpolitikk. Randi Hasvoldseter (25.10.21) Samme som i OA 26.10.21

En politikk der bruken av fjellet til matauk tas vare på. Randi Hasvoldseter (30.10.21)

#Bondeopprør 2021. Ole Asmund Sylte (12.04.21)

Oppland Arbeiderblad - OA

Åpent brev til opplandsbenken på Stortinget om jordbruksoppgjøret. Astrid Olstad (19.05.21)

Kom igjen Olaug. Astrid Olstad/Inger Lise Sveum-Aasbekken (11.05.21)

Matproduksjon og politikk. Astrid Olstad. (10.05.21)

Det må lønne seg. Astrid Olstad. (30.03.21) OA, den samme som nr. 9 i GD

Kvalitet må premieres. Astrid Olstad (23.03.21) Den samme som nr. 8 i GD

Bønder vil ha ny utredning i sykehussaken (17.02.21) Samme som nr. 4 i GD

Saueeiere vil unngå konflikter – her er deres oppskrift Inger Lise Sveum Aasbekken 08.06.21 i OA.

Et jordbruksoppgjør på uttur. Inger Lise Sveum-Aasbekken (13.06.21) i GD 14.06.21

Tålmodigheten er oppbrukt. Randi Hasvoldseter (07.10.21)

Hyttebygging, arealbruk og beitekonflikter. Randi Hasvoldseter (18.10.21)

Stigende skepsis til de siste tiårenes hyttepolitikk. Randi Hasvoldseter (26.10.21)

Møte med stortingsbenken til Oppland

1. juni hadde styret m/vara i Oppland Bonde- og Småbrukarlag et såkalt benkemøte med Opplandsbenken på Stortinget.
Det var flere av representantene på Stortinget som møtte. Rigmor Aaserud (Ap) ledet møtet. Ellers møtte Marit Knutsdatter Strand (Sp), Bengt Fasteraune (Sp) (i deler av møtet) og Olemic Thommesen (H).
1.juni ble det også gjennomført høring i Næringskomiteen. Der var Kjersti Hoff og frontet vår sak.

Ole Asmund Sylte hadde forberedt et innlegg, og startet med dette. Aaserud var opptatt av å få tak i hvorfor vi ikke hadde gått i forhandlinger, om vi ønsket å starte prosessen med å se på forhandlingsinstituttet og hvordan budsjettnemda fungerer allerede i år. Hun ønsket å vite hva vi tenkte om dette.

Ole Asmund svarte godt for oss og la vekt på mye av det samme som han hadde i innlegget sitt. Kvoteleie, utleie av areal, oppblåste inntekter. At staten ikke hadde vist vilje til bevegelse under to sonderingsmøter og at organisasjonene dermed ikke fant noe å forhandle om i det tilbudet som var gitt.

Marit K. Strand viste til vedtaket i Stortinget om at det må gjøres noe med inntektsgrunnlaget. Viste også til jordbruksmeldinga som begynner å bli noen år. La vekt på dette med kvoteleie. Tok også opp Innovasjon Norges krav om større effektivisering opp mot myndighetenes krav om ombygging av båsfjøs. Hun nevnte også toll og marked, og mente at alt dette var temaer som ville komme i valgkampen.

Aaserud lurte også på om tilbudet fra staten traff med hensyn til OBS mente var riktig i forhold til små og store bruk.
Her følgende punkter poengtert fra vår side: Struktur, tak, sonegrenser, landbruk over hele landet, endring i retning.

Vi tok også opp dette med større og større enheter, at det blir mer diesel og dekk på den måten. Jordpakkinga øker med større maskiner. Problematikken rundt økt kraftfôrbruk. Viktigheten av å ta i bruk norsk utmark, og at målet må være å bruke arealet en har på egen gård.
Det må ei omlegging til dersom Stortinget vil ha jordbruk i Norge.
Aaserud avsluttet med å påpeke nok en gang at det er uvandt at det ikke blir prøvd forhandlinger før en går til brudd.
Astrid Olstad takket for at de ville møte oss.

Under er innledningen til Ole Asmund gjengitt:

Gode stortingsrepresentanter. Vi i oppland bonde og småbrukarlag er svært glade for å få denne anledningen til å prate med opplandspolitikerne på stortinget om situasjonen vi står i nå i landbruket. Jordbruksforhandlingene vart i år avslutta før det egentlig hadde starta. Dette er en situasjon vi ikke er glade for, men som i år vart tvingende nødvendig, forholdene tatt i betraktning. Lønnsomheten i næringa er kritisk svak og vi som organisasjon har aldri opplevd slik trykk fra grasrota som vi har kjent i år. Med det som bakteppe at 2 gardsbruk legges ned hver dag, frykter vi nå at det skal eskalere hvis det ikke blir tatt solide og forpliktende grep fra politikernes side. Situasjonen mange opplever er at til tross for pågangsmot og investeringer i bygninger, jord og kvoter for å sikre seg ei framtid i landbruket, opplever de fleste en lønnsomhet som er begredelig og som for mange sliter på den psykiske helsa. Hva er det så som er så galt? Ønsker landets politikere (Ja for det er politikerne som har ansvaret for hvordan landet styres og politikken utvikles) virkelig at vi skal ha ei yrkesgruppe med sjølstendige yrkesutøvere, som pga politikk ikke skal ha mulighet til ei anstendig inntekt innafor ei rimelig tidsramme? Nei, det kan vi ikke tro! Nå trenger vi å se på den faktiske virkeligheten anno 2021, med dertil korrekt tallgrunnlag. Det er dette bondeopprøret har vist oss og som de fleste av oss har følt på, at det er store mangler i selve grunnlaget for beregning av bondens inntekt Oppland Bonde og småbruker lag er krystallklare på at vi ønsker en retningsendring, og at effektivitetskravene som møter dagens jordbrukere er hinsides all fornuft. Det skulle ikke være nødvendig å minne om at det er en biologisk produksjon basert på de grønne strå i en rik, variert og tildels ulendt natur i Norge . Til tross for dette , er jordbruket den næringa som har effektivisert mest av alle næringer i fastlands-Norge.Vi har derfor ikke flere å miste. Nå må de aktive gårdene som er igjen styrkes der de ligger, og de må ha

framtidsmuligheter ut fra de ressursene som de har nå. Det er skremmende når vi i dagens Nationen kan lese at effektivisering er den største posten på plussida i tilbudet fra staten. Større enn prisoppgang på våre produkter. Tilbudet inneholder derfor en betydelig del av luftpenger og forutsetning om ytterligere avskalling av yrkesbrødre .
Staten vil altså spare seg til fant ved å kvele bonden. Det forunderlige er jo hvordan staten kan gå til slike skritt uten bekymring for de enorme ringvirkninger som skapes av hver enkelt bonde. Vi har også nå blitt varsla om kraftig økning i kunstgjødselpriser neste år . Siden næringa er i en likviditetskrise og forhandlingene er på etterskudd er dette svært alvorlig for næringa. Samtidig som vi er i en negativ inntektsspiral har det også ført til at vi nå er godt under 40000, eller godt under 1% av landets befolkning, som driver jordbruksnæring. Det er denne gruppen som har ansvar for matvareberedskap på ca 35% korrigert for kraftforimport. De har ansvar for at Norge har den reneste maten med minst medisinbruk i hele verden. Det er denne gruppen som har ansvar for Norges fantastiske kulturlandskap med skjønne bygder fra fjord til fjell, og som gjør at Norge er et yndet turistland. Skal vi bevare dette har vi ikke lenger en jordbruker å miste. Resultatet av det arbeidet som ikke blir gjort i landbruket i år vises ikke så mye i år, men om fem og ti år begynner det å synes med åkre som gror igjen og hus og låver som begynner å falle fra hverandre. Da kommer tapet for nasjonen som ikke ønsker å opprettholde ei sunn og livskraftig primærnæring Hva er det som skjer da, for vi tror jo ikke at landets politikere egentlig ønsker ei primærnæring i knestående der 30% av jordbruksforetaka driver med negativt driftsresultat? Det er noe alvorlig feil med dagens system som har vart siden 1992 ,som var året for innføring av dagens system for inntektsberegning . Mens skiftende regjeringer har gjennomført reform på reform i ulike sektorer, har jordbruksoppgjørene blitt ført over samme lest hele tiden. Det jordbruket vi hadde i 1992 er på ingen måte sammenlignbart med dagens drift. Budsjettnemdas tall er som kjent grunnlag for jordbruksforhandlingene. I 1992 var det var det veldig mange gårder med 10-12 kuer,15-20 grispurker og under 100 søyer. Det var ikke så mange som måtte leie jord. De viktigste endringene som har skjedd siden 1992 er den politisk styrte effektiviseringen til større bruk. Nå er 50 % av jorda leiejord, noe de aktive bøndene ikke får godtgjort i tallgrunnlaget ,det samme med melkekvote , og vi har måtte bygge mye større og svært kapitalkrevende fjøs. Kapitalkravet for en bonde har 5 dobla seg siden 1992. , budsjettnemnda hensyntar ikke dette når det

legges fram en samla sum som skal dekke arbeidsvederlag og egenkapital. Dette er svært graverende, da tallene som legges til grunn for jordbruksforhandlinger derfor blir FEIL!!. Det som gjør det hele enda mer håpløst er at tallene som legges fram derfra må være omforent, dvs at en person i gruppa kan hindre en framlegging av riktige grunnlagstal, ellers blir det ikke forhandlinger!!! Vi kan ikke leve med at dissens om tallmaterialet i budsjettnemda tvinger fram enighet som ikke er reell. Dette kan ikke være en praksis som hører hjemme i Norge i 2021?? . Samtidig møter sentrale politikere oss med at vi ved brudd i forhandlingene truer forhandlingsinstituttet! Dette opplevde vi fra landbruksministeren og Høyres Angell Gimse ved årets brudd. Konklusjonen er altså at landbruket er bondefanget i et råttent system uten reelle pressmidler eller sanksjonsmuligheter. Frustrasjonen som dette har skapt har før årets oppgjør kommet ut i fullt monn gjennom Bondeopprør 21, som har satt fokus på årsaken til at vi er der vi er. Bondeopprør21 har også ført til at mange har delt historier om overarbeida og utslitte folk med knapp økonomi og dårlig sjøltillit pga dette. At folk har delt sin egen virkelighet har vært til trøst for mange i samme båt, men det har også satt fokus på at også vi har egenverdi og at den jobben vi gjør for samfunnet har en verdi på lik linje med andre som går på arbeid om dagen. Fokuset og debatten rundt dette fører til at mange flere nå er bevisst på egen situasjon, og det vil utvilsomt føre til at flere kaster inn håndkleet. Hva kreves da om vi fortsatt skal ha mat- og landbruksproduksjon i Norge. (Minner bare om at 297 ordførere har støttet Bondeopprør 21 og ser det som ei viktig næring i sin kommune.) Vi MÅ ha Ærlighet i grunnlagstala. Vi MÅ ha Ærlige krav fra Bondeorganisasjonene, krava har altfor ofte vært preget av politikk og taktikkeri, som har ført til krav som er for lave og med alt for høy grad av effektivisering. Forhandlingene må bygge på reelle kostnader og ikke hva en trur er mulig å få til.Vi trenger politikere som vil oss vel, som vil næringa og samfunnet og distriktene vel, som setter ren mat til folket høyt på dagsorden for folkehelsen til både bønder og alle andre innbyggere. Det er nå maktpåliggende å få en gjennomgang av budsjettnemdas tallgrunnlag, rette opp i kostnader som ikke blir medregna og egenkapital som ikke blir godtgjort. Videre trenger vi politikere som forplikter seg på at næringa skal ligge på et inntektsnivå på linje med andre grupper.Vi må ha en forpliktende opptrappingsplan nå til rett nivå. En opptrappingsplan kan ikke ta lenger tid enn en stortingsperiode, helst mindre.

Prosjekter.
OBS har ikke deltatt i noen prosjekt i 2021.

Freda rovvilt
Rovviltutvalget i årsmøteperioden mars 2020-april 2021 besto av Bjørn Rustestuen, Vidar Hagen, Ole Petter Berget, Edel Kveen og Astrid Olstad. Utvalget har ikke avgitt noen rapport om noe utført arbeid i 2021.
Rovdyr felt på skadefelling og lisensjakt i region 3 i 2021

Det ble gitt 12 tillatelser til skadefelling er av fredet rovvilt, fordelt på jerv (7), gaupe (2) og bjørn (3).

Jerv:
SNO brukte våren 2021 to dager med helikopter i Nord Gudbrandsdalen til ekstraordinært uttak våren 2021. Dette ble gjort etter forarbeid med snøskuter.

Det ble registrert 8 ynglinger av jerv i Oppland. Det ble foretatt 1 hiuttak i norddalen (1 tipse og 2 hvalper) og 1 hiuttak i middalen (Ringebu), (1 tipse og 2 hvalper).

Uttak lisensfelling:
Jerveprioritert område – 4 tisper og 2 hanner
Beiteprioritert område – 1 tispe og 4 hanner

Gaupe:
Det har vært en økning i skader fra gaupe i Lillehammerregionen.
6 dyr i Gudbrandsdalen i beiteprioritert område og av disse
3 dyr i Lillehammerregionen og 4 dyr i forvaltningssona for gaupe. Totalt 10 dyr.

Skadefelling/nødverge:
1 bjørn, 1 gaupe og 2 jerv.
Skadefelling jerv i jerveprioritert område 1 tispe og 1 hanne

Erstatning sau:
Jerv 2205, gaupe 596, bjørn 19 og kongeørn 62. Av dette er det har sno dokumentert ca 290 sau, eller 3,6%.

Det forventes at rovdyrtrykket går ned når det er tatt ut så mange som 10 gauper og 18 jerv totalt i området.

Andre aktiviteter-henvendelser og saker.

Hold Innlandet rent – Gudbrandsdalslågen med sideelver. *Nytt prosjekt igangsatt høst 2020 i regi Skåppå.*

I år fikk de tildelt kr. 1.3 mill fra miljødirektoratet, og det deltok 5500 frivillige som ryddet fra Sjåk i nord til Austmarka i sør. Det ble sørget for opprydning av avfall langs vassdragene i Gudbrandsdallågen, Mjøsa og Glomma.

Strandryddeuka foregikk i perioden 05.09.21-20.09.21.

Til sammen ble det fjernet 10 tonn med avfall.

Psykisk helse i landbruket

OBS startet opp et prosjekt sammen med Søndre Land Bonde- og småbrukarlag, Søndre Land kommune og Søndre Land Bondelag som heter Tryggere bonde. Vi planla prosjektet gjennom 2021 med et fysisk møte, et digitalt og resten per epost, fikk det politisk forankret i kommunen før jul og har startet markedsføringen ut blant bøndene nå i 2022.

Det har ingen egen nettside, eller FB – side, men nyhetssiden vil bli flyttet til en fast infoside på kommunens webside under overskriften «Hjelpetelefon for bønder og andre»

Link til nyhetssiden på Søndre Land kommune:
https://www.sondre-land.kommune.no/aktuelt/hjelpetelefon-for-bonder-og-andre/?fbclid=IwAR3KI9G_gK3Wm6XEhzU3PAxsivrqO2EnU9ZxF6MAfPsK2jhszjn7ytEPNpM

Voksenagronom.

322 personer har deltatt på voksenagronom studier fra tidligere Oppland fra tiltaket ble igangsatt. Utdanningen består av seks fagmoduler: Plantefag, husdyrfag, skogbruk og utmark, økonomistyring, bygning, teknikk, energi og klima og næringsutvikling. Studiet gjennomføres med samlinger og egenstudier. Lena-Valle videregående skole har ansvaret for opplegg og bidrar med lærerkrefter. I 2021 ble det tatt inn 18 nye søkere for delstudiet 2021-2023. Randi Hasvoldseter, fylkesleder i OBS, deltok på oppstartsamlingen i august på vegne av OBS med velkomsttale til deltakerne. Hun orienterte om faglaget og OBS sin betydning for at landbruksutdanningen kom i gang i Oppland. Hun la vekt på den gode følelsen arbeidet med jord og dyr gir, men også at det er mange bekymringer. Økt kunnskap vil bidra til å unngå mange av disse og gjøre en bedre rustet til å unngå feil.

Jordvernalliansen Innlandet.

Jordvernalliansen gjennomførte årsmøte for både 2020 og 2021 i løpet av arbeidsåret 2021.

Elin Marie Ulsaker deltok på årsmøtet for 2020 og fylkessekretær Kari Hanne Pavenstädt på årsmøtet for 2021. På møtet for 2021 deltok Nye Veier, v/Marius Duedahl, konstituert utbyggingsdirektør og Vidar Hagen, leder for grunnerverv i Innlandet. Duedahl orienterte om status for de ulikeparsellene for E6 Moelv-Otta og E6 Otta-Dombås. Dette var områder som berører OBS sitt nedslagsfelt. Han redegjorde for deres egen jordvernstrategi. Kjersti Røhnebæk fra Hedmark BS sitter ett år som vararepresentant i arbeidsutvalget. Det utarbeides en årlig arbeidsplan.

God lokalkunnskap sikrer deg rett produkt, på rett sted og til rett tid.

Hernes Oljesenter
Kongsveien 171, 2636 Øyer.

Kontakt oss i dag for en hyggelig handel!

Kontor: **61 05 44 44** eller send e-post:
hernes.varme@oljesenter.no

BRUK DIN LOKALE OLJEFORHANDLER!

Jordvernalliansen har egen hjemmeside og arbeidsutvalget i alliansen gir aktive høringsinnspill til jordvernsaker i kommunene. Det ble oppfordret til å være bevisst på saker i områdene våre og tipse både jordvernalliansen og media om saker som er aktuelle. For mer info på: http://jordvern.no/innlandet/

Partnerskap landbruk

Etter sammenslåing av fylkeskommunene, fylkesmennene i Oppland og Hedmark til Innlandet, og overføring av forvaltningsansvar fra Fylkesmann til Fylkeskommunen, ble det nedsatt en ny ledergruppe for landbrukspolitiske og administrative spørsmål i Innlandet. Denne gruppen erstatter det gamle fylkesvise Landbruksforum. I 2021 har Bonde- og Småbrukarlaget vært representert i dette fora med Astrid Olstad, Ole Asmund Sylte og Randi Hasvoldseter. I arbeidsgruppa for partnerskapet har OBS vært representert med Elin Marie Ulsaker som ble avløst av fylkessekretær på høsten. Kjersti Røhnebæk har møtt fra HBS. Arbeidsgruppen har i hovedsak behandlet spørsmål rundt midlene til Rekruttering og kompetanse (RK) og Regionale tilretteleggingsmidler (RT)

Ungdomsutvalget i OBS.
Med bakgrunn i koronapandemien har det heller ikke i år vært noen aktivitet i ungdomsutvalget. Ungdomsutvalget har hatt en fast representant i styret ved Niklas Grøterud. I forbindelse med landsmøtet ble det sendt ut tilbud til alle som betaler ungdomskontingent om å få delta på landsmøtet. Christian Skyttermoen fra Fåberg meldte seg og var med.

Innovasjon Norge.
Deltakelse i juryen for Bedriftsutviklingsprisen i Innlandet i regi Innovasjon Norge på oppdrag fra Landbruks- og Matdepartementet. Deltaker fra OBS var Randi Hasvoldseter. Prisen for 2021 ble tildelt Liv Ragnhild Heier og Alexander Du Rietz og deres firma Honningfabrikken.

Deltagele forskningsprosjekt i regi av NIBIO
Nibio søkte i januar 2021 om midler til prosjektet Endringer i utmarksbeiting og setring – årsaker, virkninger og tiltak. *Dette ble innvilget høsten 2021. OBS har skrevet under på en intensjonsavtale med Nibio. Prosjektet går over fire år.*

Høringsuttalelser
Regional plan for samfunnssikkerhet sendt Innlandet fylkeskommune.
Holslågrenda hyttefelt. Nord-Fron kommune.
Hundeloven- utmarksutvalget sammenfatter innspill fra fylkeslagene.
Innspill til Innlandet fylkeskommune til jordbruksforhandlingene.

Bistand til lokallag og andre.
April 2021: Bistand medlemmer i Biri Vardal i forbindelse med planer om solcellepark i Gjøvik kommune.

30.11.22 Bruken av Innlandet - arealpolitikk - beitebruk eller fritidsbruk? Nord Fron og Sør Fron Bonde- og Småbrukarlag

Resultat 2021 – Netto OBS uten prosjekt og fond

År 2021	**Netto OBS**	**Budsjett 2021**
Driftsinntekter		
Salgsinntekter		
3001 Annonsesalg årssmelding	27700	29000
3200 Salgsinntekt, utenfor avgiftsområdet	17298	7125
3210 Refusjon kontingent NBS	595640	518000
3250 Andre inntekter	124455	50000
Sum salgsinntekter	**765093**	**604125**
Andre driftsinntekter		
3910 Annen driftsrelatert inntekt	0	
Sum andre driftsinntekter	**0**	
Sum driftsinntekter	**765093**	**604125**
Driftskostnader		
4500 Advokatavtaler		3000
Sum andre driftskostnader		**3000**
Lønnskostnader		
5000 Lønn til ansatte	185474	170523
5001 Lønn Solidaritetsfond Annette Jørstad	0	
5003 Lønn fra Jord til bord Terje Holen	0	
5005 Styrehonorar	96128	60000
5092 Feriepenger	19312	63582
5210 Fri telefon	366	
5290 Motkonto for gruppe 52	-366	
5330 Diverse lønn og godtgjørelser	0	35000
5400 Arbeidsgiveravgift	39394	24044
5405 Arbeidsgiveravgift av påløpte feriepenger	2723	8829
Sum lønnskostnader	**343031**	**361978**
Andre driftskostnader		
6300 Leie lokale	27660	28500
6430 Leie av kopimaskin	26099	20000
6552 Programvare	743	
6620 Rep og vedlikehold av utstyr	0	5000
6705 Regnskap	26729	2500
6750 Honorar for databistand	2000	
6800 Kontorrekvisita	746	2500
6820 Trykking Årsmelding	12044	13000
6840 Aviser, tidsskrifter, bøker o.l.	4440	5000
6860 Utgifter styremøter/AU	7693	2000
6865 Årsmøte	2483	10000
6900 Telefon	5789	20000
6907 Internett	18270	
6940 Porto	1714	1000

7090 Utlegg	757	
7100 Bilgodtgodtgjørelse, oppgavepliktig	4272	40000
7140 Reisekostnad, ikke oppgavepliktig	1867	5000
7165 Landsmøte NBS	3422	
7350 Aktiviteter/representasjon	24030	40000
7353 Utgifter ESB prosjekt	0	
7420 Gaver	6588	7500
7500 Forsikringspremie	8068	8000
7770 Bank- og kortgebyr	6	
7771 Gebyrer	3725	
7790 Annen kostnad	0	25000
7798 Annen kostnad, fradragsberettiget	-2	
7830 Tap på fordringer, fradragsberettiget	0	
Sum andre driftskostnader	**189143**	**235000**
Sum driftskostnader	**532174**	**599978**
Driftsresultat	**232919**	**4147**
Finansinntekter og finanskostnader, ekstraordinære poster	**1170**	**0**
Resultat	**234089**	**4147**

STØTT VÅRE ANNONSØRER. DE STØTTER OSS!

Balanse 2021

Konto	Sum inngående	Sum utgående
Eiendeler		
Omløpsmidler		
1500 Kundefordring	0	0
1900 Kontanter	900	900
1920 Bankkonto	146669	397187
1921 Sparekonto	388414	314584
1923 Solidaritetsfond	90155	97955
1924 Sporhundprosjektet	303670	0
1925 Fra jord til bord	49598	0
1950 Bankkonto for skattetrekk	28034	19924
Sum omløpsmidler	1007440	830550
Sum eiendeler	1007440	830550
Gjeld og egenkapital		
Egenkapital		
2050 Annen egenkapital	827852	769572
2058 Positive egenkapitalkorreksjoner	53223	0
Sum egenkapital	881075	769572
Kortsiktig gjeld		
2400 Leverandørgjeld	1300	5505
2600 Forskuddstrekk	26219	19926
2770 Skyldig arbeidsgiveravgift	15419	11313
2780 Påløpt arbeidsgiveravgift FP 2020	3536	-2
2785 Påløpt arbeidsgiveravgift FP 2021	5320	2995
2930 Skyldig lønn	3750	0
2940 Skyldige feriepenger 2020	62822	-1
2941 Skyldige feriepenger 2021	0	21242
2960 Annen påløpt kostnad	8000	0
Sum kortsiktig gjeld	126366	60979
Sum gjeld og egenkapital	1007440	830551
Balansesum	0	0

Hvorfor skal jeg være eier av TINE-samvirket?

- Et samvirke som jobber for best mulig økonomisk resultat fra din melkeproduksjon.
- Trygg og forutsigbar avsetning av melka.
- Tilgang til verdifull kompetanse i alle deler av melkeproduksjonen.
- En gunstig startpakke som ny bruker.
- Et godt faglig og sosialt miljø i produsentlaget.
- Et samvirke som sikrer deg konkurransekraft og påvirkning videre i verdikjeden.

TINE

Sammen skaper vi et levende Norge

medlem.tine.no

Bondens eget selskap

Nortura bondens selskap

Revisjonsmerknad

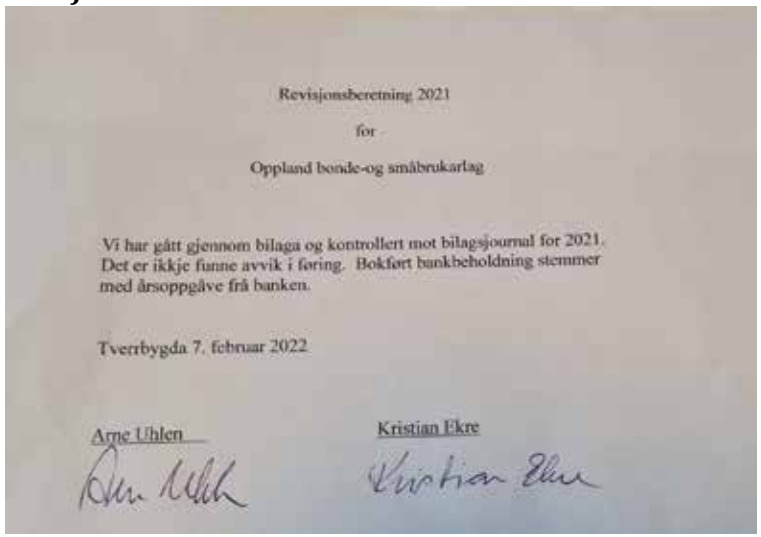

Revisjonsberetning 2021

for

Oppland bonde-og småbrukarlag

Vi har gått gjennom bilaga og kontrollert mot bilagsjournal for 2021. Det er ikkje funne avvik i føring. Bokført bankbeholdning stemmer med årsoppgåve frå banken.

Tverrbygda 7. februar 2022

Arne Uhlen

Kristian Ekre

Budsjett 2022

Konto	Budsjett 2022	Budsjett 2021
Driftsinntekter		
Salgsinntekter		
3001 Annonsesalg Årsmelding	28000	29000
3004 Tjenester for lokallag andre	1500	
3200 Salgsinntekt, utenfor avgiftsområdet	11780	7125
3210 Refusjon kontingent NBS.	531000	518000
3250 Andre inntekter	91000	50000
Sum salgsinntekter	**663280**	**604125**
Andre driftsinntekter		
3910 Annen driftsrelatert inntekt	0	
Sum andre driftsinntekter		
Sum driftsinntekter	**663280**	**604125**
Driftskostnader		
4500 Advokatavtaler	3000	3000
Sum	**3000**	**3000**

Lønnskostnader		
5000 Lønn ansatte	212000	170523
5001 Lønn solidaritetsfond	0	
5003 Fra jord til bord	0	
5005 Styrelederhonorar	60000	60000
5006 Styrehonorar styremedlemmer	40000	
5092 Feriepenger	21600	63582
3350 Diverse lønn og godtgjørelse		35000
5400 Arbeidsgiveravgift	44000	24044
5405 Arbeidsgiveravgift av påløpte feriepenger	3100	8829
Sum lønnskostnander	**380700**	**361978**
Andre driftskostnader		
6300 Leie lokaler	50660	28500
6430 Leie av kopimaskin	22000	20000
6552 Programvare	1200	0
6620 Rep. og vedlikehold av utstyr		5000
6705 Regnskap	0	2500
6750 Honorar for databistand	0	0
6800 Kontorrekvisita	1000	2500
6820 Trykking Årsmelding	12500	13000
6840 Aviser, tidsskrifter, bøker o.l.	4500	5000
6860 Utgifter styremøter/AU	6000	2000
6865 Årsmøte	10000	10000
6900 Telefon	6000	20000
6907 Internett	20000	
6940 Porto	1800	1000
7100 Bilgodtgjørelse	40000	40000
7140 Reisekostnad, ikke oppgavepliktig	5000	5000
7350 Aktiviteter/representasjon	20000	40000
7420 Gaver	5000	7500
7500 Forsikringspremie	9000	8000
7770 Bank- og kortgebyr	100	
7771 Gebyrer	500	
7790 Annen kostnad (profilering)	25000	25000
7830 Tap på fordringer, fradragsberettiget		
Sum andre driftskostnader	**240260**	**235000**
Sum driftskostnader	**623960**	**599978**
Driftsresultat	39320	4147
Finansinntekter og finanskostnader, ekstraordinære poster		
Andre renteinntekter	1200	0
Resultat	**40520**	**4147**

Notater:

A13 078/02 2021
På lag med landbruket
for å forebygge skader
Som medlem av Norsk Bonde- og
Småbrukarlag får du:
• inntil 20 % rabatt på privatforsikring
• 24–34 % rabatt på landbruksforsikringer
• god pris på ulykkesforsikring for voksne
og barn
• gode fordeler på pensjon
Ring Gjensidige på 915 03100 eller
les mer på gjensidige.no/landbruk
Norsk Bonde-
og Småbrukarlag
Gjensidige

A13 075/12 2021
På lag med landbruket
for å forebygge skader
Som medlem av Norsk Bonde- og
Småbrukarlag får du:
• inntil 20 % rabatt på privatforsikring
• 24–34 % rabatt på landbruksforsikringer
• god pris på ulykkesforsikring for voksne
og barn
• gode fordeler på pensjon
Ring Gjensidige på 915 03100 eller
les mer på gjensidige.no/landbruk
Norsk Bonde-
og Småbrukarlag
Gjensidige

Ramirent er til for folk som er i farta, og for alle som trenger tilgang på maskiner og utstyr i korte eller lengre perioder.

Ta gjerne morgenkaffen hos oss – vi spanderer!

Vi har fått inn mye nytt og solid utstyr fra kjente leverandører. Alle våre maskiner er sjekket og klare, så du kan være sikker på at de fungerer når du skal bruke dem.

Vi har god kunnskap om hvilket utstyr som passer til jobben du skal gjøre.
Slik får du en effektiv og forutsigbar hverdag.

Fortell oss om ditt prosjekt allerede i planleggingsfasen, så sørger vi for å ha tilgjengelig det som du trenger gjennom hele prosjektet.

I tillegg til byggmaskiner har vi også stjerne-utstyr, lifter, anleggsmaskiner, byggvarme og -tørk, midlertidige byggmoduler, strøm og stillas. Vi leverer dynamiske utleieløsninger.

Hamar (62 51 85 60
Lillehammer (61 26 73 40
Gjøvik (46 63 65 93

Lik oss på Facebook/ramirentnorge

RAMIRENT
LET'S SOLVE IT

www.ramirent.no